

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างหลักสูตรโดยการนำข้อมูลจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดอุทัยธานี ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนวังหินวิทยาคม ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนอำเภอบ้านไร่ และนักเรียน นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฉบับร่าง แนวการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่างแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวังหินวิทยาคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลาก ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร จำนวน 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทุกขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่า t - test แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดอุทัยธานี และความต้องการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า หลักสูตร เรื่อง

ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย ควรเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความรัก ความผูกพันหวงแหนมรดกอันล้ำค่า ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมยึดผู้เป็นสำคัญ ให้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และ ควรให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง ผ่านวิทยากร ผู้รู้ ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรวัดผลตามสภาพจริงทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 6 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของ เมืองอุไทย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของเมืองอุไทย แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และมรดกทางวัฒนธรรมเมืองอุไทย แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของเมืองอุไทย แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวของอุไทย และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเมืองอุไทย ส่วนการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรฉบับร่างมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีความสอดคล้องและ เหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสังเกต พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีความกระตือรือร้นใน การเรียน และมีความสุขในการเรียน

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ประเพณี และ วัฒนธรรมในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การเรียนหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = 0.60) และได้ ปรับปรุงหลักสูตร โดยปรับปรุงการจัดการกิจกรรมของหลักสูตร ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมให้นักเรียนได้มี

โอกาสแสดงความคิดเห็น ออกมานำเสนอผลงาน การอภิปรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการกล้าแสดงออก และเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกของนักเรียน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดอุทัยธานี และความต้องการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า หลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย ควรเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความรัก ความผูกพันหวงแหนมรดกอันล้ำค่า ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และควรให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง ผ่านวิทยากร ผู้รู้ ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรวัดผลตามสภาพจริงทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมานี้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร เพราะช่วยทำให้มีความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร รู้และเข้าใจที่จะพัฒนาหลักสูตร จึงสามารถจัดทำหลักสูตรตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ข้อมูลที่ได้สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ชำรง บัวศรี (2542, หน้า 135) และสังต์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 191) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร จำทำให้จัดสร้างหลักสูตรได้ถูกต้องเหมาะสมกับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาให้ครบถ้วนเหมาะสม อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร ธงชัย (2553, หน้า 137-141) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัดการศึกษาให้สนองนโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานราชการ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง จากประสบการณ์ตรงอันก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงและสามารถนำเอาความรู้

ความสามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งทุกฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรพัฒนาหลักสูตรประเพณีแห่งปราสาทผึ้งขึ้นใช้ในโรงเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ส่วนการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรฉบับร่าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีความสอดคล้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษพร ใจเอี่ยม (2552, หน้า 85) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตำบลบางบ่อในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนดังนี้ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างของเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และยังพบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิคคลิน (Wicklien, 2005, p. 3246) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรแบบเน้นกระบวนการ สำหรับการเรียนเทคโนโลยีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษา แบบเน้นกระบวนการ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 กำหนดให้มี หลักการ จุดมุ่งหมาย รายการภาระงาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เป็นโครงสร้างหลักสูตรแบบเน้นกระบวนการที่ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีความสุขในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนอ การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนความคิด แลกเปลี่ยนความคิด ประสพการณ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน และนำนักเรียนไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และวิทยากร รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นสื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรับความรู้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ ศรีนวล (2552, หน้า 131-133) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดลองใช้ พบว่า หลักสูตร สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุพรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 5 สัปดาห์ รวมเวลา 10 ชั่วโมง ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และจากการสอบถามพฤติกรรมต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจ มีความกระตือรือร้นกับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีความสุขสนุกสนานกับการเรียน สามารถปฏิบัติกิจกรรมและจัดทำผลงานได้อย่างดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของคมคาย เกรอด (2552, หน้า 190-193) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นกับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีความสุขสนุกสนานกับการเรียน สามารถปฏิบัติกิจกรรมและจัดทำผลงานได้อย่างดี ได้รับประสบการณ์ตรงจากการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย อยู่ในระดับมาก และได้ปรับปรุงหลักสูตร โดยปรับปรุงการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ได้แก่ การเพิ่มกิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ออกมานำเสนอผลงาน การอภิปรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการกล้าแสดงออก และเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนาริรัตน์ หลีบุญ (2552, หน้า 142-144) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการประเมินผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการเรียนตามหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมในการอนุรักษ์สามชุกตลาดร้อยปีโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนสามารถจัดทำผลงานได้อย่างสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าพูดกล้าแสดงออก มีความภูมิใจ รักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง ด้านเจตคติของนักเรียนต่อสามชุกตลาดร้อยปีอยู่ในระดับมาก และหลักสูตรควรปรับปรุงเรื่องระยะเวลาในการสอนให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับเนื้อหา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีพระจันทร์ กุลชนะรงค์ (2549, หน้า 132) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง จังหวัดกาฬสินธุ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุดหว้าวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนตามหลักสูตร เรื่อง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อินโท จันปุม (2548, หน้า 140-141) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองมุกดาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลการสอนหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองมุกดาหาร ทำให้เจตคติในการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินที่เป็นเช่นนี้เพราะอาจเป็นผลมาจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน เพราะได้เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน สามารถเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน และผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน จึงเรียนรู้ด้วยความสนุกมีความสนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้เห็นคุณค่าในเรื่องราวของท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย อยู่ในระดับมาก และส่งผลไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตร เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย ให้เข้าใจเสียก่อน เพื่อความสะดวกและสอดคล้องกับการนำไปใช้
2. ผู้นำหลักสูตรไปใช้ควรมีประสบการณ์ และมีความรู้ เรื่อง ถิ่นรุ่งเรืองเมืองอุไทย เพื่อให้เข้าใจเนื้อหา และกิจกรรมง่ายขึ้น
3. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก อภิปราย แสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนความคิด เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น
4. ควรสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข เพื่อส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ควรยืดหยุ่นการใช้เวลานอกเหนือเวลาเรียน เพื่อทำกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2. ควรพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3. ควรมีการทำวิจัยใน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เรื่องที่เกี่ยวกับจังหวัดอุทัยธานี สำหรับนักเรียนชั้นอื่นๆ โดยปรับปรุงขอบข่ายสาระ
เนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละชั้น